

Nationalmuseets samlingsrapport 2021

Tindingering/Øresmykke indkommet som danefæ på Danmarks Oldtid.
Foto: Søren Greve

Samlingsrapport 2021 - Opsummering

Museet har i 2021 indlemmet **11.345** genstande¹ mod 13.277 genstande i 2020, og der er indkommet **30.633** genstande til danefævvurdering mod 7.703 genstande i 2020.

Der er i 2021 registreret **45.860** registreringsposter² i museets samlinger mod 29.617 registreringsposter i 2020.

Rapport med bilag jrn.nr. 22/02836

1. Samlingernes omfang og organisering

Det vurderes, at Nationalmuseets samling nu i alt rummer ca. **2.100.000** eksisterende registreringsposter, fordelt på både digitale og analoge registre. Det endelige antal kendes først, når hele museets samling er fuldt digitalt registreret.

Ved udgangen af december 2021 var ca. 1.968.000 af posterne digitalt registrerede.

Nationalmuseets Samlingsmanual revideres løbende og findes på museets intranet samt Nationalmuseets hjemmeside.

Indsamling og registrering af genstande forestås af enheder med samlingsansvar i afdelingen Forskning, Samlinger og Bevaring (FSB). Nationalmuseets samling er historisk og fagligt set organiseret i 10 fagspecifikke samlinger.

Overordnet enhed	Samlinger
Danmarks og Middelhavslanternes Oldtid (DMO)	<ul style="list-style-type: none"> • Antiksamlingen (AS) • Danmarks Oldtid (DO)
Middelalder, Renæssance og Numismatik (MRN)	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Middelalder og Renæssance (DMR) • Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling (KMMS)
Nyere Tid og Verdenskulturer (NTVK)	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Nyere Tid, herunder Liselund (DNT) • Etnografisk Samling (ES) • Musikmuseet (MM) • Krigshistorisk Samling (KHS) • Frihedsmuseet (FHM), herunder Frøslevlejrens samling
Landbokultur og Søfart (L&S)	<ul style="list-style-type: none"> • Frilandsmuseet (FLM), herunder Kommandørgårdens samling og de historiske fartøjer

¹ Begrebet genstand dækker her over enkeltstykker. Der er tale både om nye hjemtagelser og den endelige indlemmelse af en række ældre fund.

² En registreringspost er den enkelte, selvstændige post i et af museets registreringssystemer. Den kan være enten digital eller analog. En registreringspost kan dække over en eller flere genstande/enkeltstykker, eksempelvis en bunke sammenhørende skår eller en række perler fra et gravfund.

2. Indsamling

Hjemtagelser i 2021

Enhed	Antal hjemtagelsessager (ekskl. danefæsager)	Antal genstande	Antal danefægenstande
Danmarks Oldtid	----	----	3.326
Danmarks Middelalder og Renæssance	8	78	1.184
Den Kgl. Mønt og Medaillesamling	21	127	5.859
Danmarks Nyere Tid	34	160	
Frilandsmuseet	20	98	
Etnografisk Samling	3	12	
Antiksamlingen	1	8	
Musikmuseet	4	4	
Krigshistorisk Samling	46	452	
Frihedsmuseet	21	37	
I alt	158	976	10.369
Årets indsamling, inkl. Danefæ			

Fordeling af hjemtagelser på type

Årgang	Danefæ	Øvrige Genstande	I alt	Danefæ i % af samlet mængde
2021	10.369	976	11.345	91,4 %
2020	12.007	1.270	13.277	90,4 %
2019	15.209	1.018	16.227	93,7 %
2018	21.971	1.713	23.684	92,7 %

Indkomst af danefæ er nærmere beskrevet i afsnit 10.

3. Registrering

Registreringsposter	Danmarks Oldtid	Danmarks Midalder og Renæssance	Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	Danmarks Nyere Tid	Frihedsmuseet	Frilandsmuseet	Etnografisk Samling	Antiksamlingen	Musikmuseet	Krigshistorisk Samling	I alt
Status primo 2021	387.003	104.685	728.624	356.392	13.277	53.703	132.199	45.027	5.201	95.810	1.921.921
Aktivitet 2021	25.804	1.302	7.006	70	12	47	78	11.083	6	452	45.860
Status ultimo 2021	412.807	105.987	735.630	356.462	13.289	53.750	132.277	56.110	5.207	96.262	1.967.781

Ved fortsat oprydning i museets registreringsdata forventes det, at antallet af registreringsposter ændres, da der på den ene side i løbet af projektet udfases en del fejloprettelser og tomme poster af systemerne, ligesom der på den anden side sker databerigelse og oprydning i ældre baser/protokolserier, som kan generere flere færdige poster efter migrering.

Registrering i 2021

Årets almindelige registreringsarbejde er blevet ramt af de statslige hjemsendelser af medarbejdere i forbindelse med Corona-pandemien. Hjemsendelsen begrænsede adgangen til magasiner og genstande i perioder.

Fremhæves skal:

Krigshistorisk Samling har hentet et efterslæb af analoge registreringer til digitale poster, ca. 1400 poster. Derudover er der læst korrektur på omkring 1700 ældre registreringsposter, klargøring til digital overførsel.

Antiksamlingen har registreret ca. 11.000 genstande, indsamlet i 1960erne i Luristan (Iran) med støtte fra Carlsberg-fondet og i samarbejde med det iranske museumsvesen. De fleste stammer fra byhøjen Tepe Guran.

Danmarks Oldtid har oprettet og detailregistreret godt 20.000 genstandsposter i forbindelse med VIP-projektet på genstande, som før blot var en del af et enkelt hovednummer, dækkende en hel udgravning el. lgn.

Ikke-accessionerede genstande, antal sager³

Samling	Efterslæbssager ultimo 2020	Registreret i 2021	Efterslæbssager Ultimo 2021
Antiksamlingen	----	1	----
Danmarks Oldtid	79	----	79
Danmarks Middelalder og Renæssance	74	2	74
Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	167	49	155 ⁴
Danmarks Nyere Tid	250	2	250
Musikmuseet	----	----	----
Etnografisk Samling	50	----	50
Frilandsmuseet	14	3	20
Frihedsmuseet	6	----	19
Krigshistorisk Samling	Anslået 30.000 genstande/ukendt antal sager		Anslået 30.000 genstande/ukendt antal sager
I alt	+ 641		+ 647

Tabellens tal matcher ikke som et plus/minus-regnskab fra år til år. Det skyldes, at der af og til lokaliseres ældre uregistrerede hjemtagelser på magasin, ligesom uregistrerede hjemtagelsessager, der er over et år gamle, hvert år lægges til antallet af sager.

Sagsantallet kan derfor stige uanset, at eksisterende/kendte sager bliver registreret. En større stigning kan f.eks. være et resultat af en større og mere gennemgribende magasinoprydning, hvor ukendte sager identificeres og stilles til registrering.

Den årlige sammentælling dækker alle sager ældre end et år, som afventer registrering.

4. Konservering

Præventiv konservering

I 2021 var der, som i de foregående år, fokus på præventiv konservering gennem en række nedpaknings- og flytteprojekter, samlet kaldet VIP (Vinge-projektet), hvor museet flytter fra mindre og uegnede magasinfaciliteter til større, samlede lokaliteter. Se afsnit 5a.

Klimaarbejde

I årets løb er der rådgivet og fejlsøgt vedr.:

- Lys, klima og materialevalg i forbindelse med nye udstillinger og udstillingsændringer.
- Projektforslag for det kommende fællesmagasin
- Udlån af museets genstande
- Klimaproblemer i museets udstillinger
- Klimaoptimering i museet magasiner

³ Registreringsefterslæb forstås som sager, der henlægges uregistreret på museet i et år eller mere efter selve genstandshjemtagelsen. Danefæ er undtaget fra denne regel, da danefæbehandlingen har sin egen sagsgang.

⁴ Herunder 124 ældre danefæsager, hvor udbetaling er udført, men registrering mangler

5. Magasinering

Nationalmuseets samlede magasinareal var ultimo 2021 på ca. 35.000 m². Når Nationalmuseets magasinerede samling opgøres i kubikmeter, fylder den ca. 48.000 m³.

Museet har ikke i 2021 afviklet ældre magasinarealer, men pakker løbende og fortsat til nyt hovedmagasin. Se afsnit 5a.

Der monitoreres løbende temperatur og relativ luftfugtighed i 112 magasinrum, der tilsammen udgør ca. 30.804m² af museets samlede magasinareal eller omkring 88 %. Disse klimadata giver et overblik over udviklingen i klimakvaliteten på de målte magasiner.

21 magasiner - omkring 2.100 m² eller 6% af museets magasinareal – affugtes med sorptionsaffugter, men klimaet monitoreres ikke og der er ikke overvågning og alarmering via museets CTS-system. Dette giver stor risiko for skader ved ikke-erkendt nedbrud af det tekniske udstyr. Ca. 95 magasiner – omkring 2.300 m² eller 7% af museets magasinareal - hverken affugtes eller klimamoniteres. Det er planen at denne magasingruppe fraflyttes over de næste år. Derfor investeres der ikke i materiel til de magasiner, der planlægges fraflyttede.

Fra de målte værdier beregnes magasinkvalitet ved tre parametre: *TWPI* (tidsvægtet bevaringsindeks, der angiver, hvor hurtigt eller langsomt en genstand nedbrydes over tid), *Risiko for klimabetingede fysiske skader* og *Risiko for vækst af mug/skimmelsvamp*. Tallene angiver den procentdel af det samlede, målte magasinareal, der på den enkelte parameter er tilfredsstillende, rimelige eller utilfredsstillende.

Målepunkter for Nationalmuseets magasiner

Målepunkter	Tilfredsstillende			Rimelig			Utilfredsstillende		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
TWPI (Tidsvægtet bevaringsindeks)	32%	30 %	17%	65%	67 %	78%	3%	3 %	5%
Risiko for fysiske skader	60%	58 %	44%	34%	36 %	35%	6%	6 %	21%
Risiko for skimmel	99%	99 %	99%	----	----	----	1 %	1 %	1%

Klimaskærmen om mange af museets nuværende magasiner er ikke tilstrækkelig til at isolere mod udeklimaet, og derfor svinger magasintemperaturen med udetemperaturen. Det medfører lavt TWPI-bevaringsindeks ved varme somre og et højere indeks ved kølige somre. Der skal kun små temperaturændringer til, før TWPI-kategorierne ændres.

5.a VIP-Projekt

NM flytter en stor del af samlingen fra dårlige og/eller overfyldte magasiner ind i et nyt fællesmagasin i Vinge, der står indflytningsklart i 1. kvartal 2022. I arbejdet indgår gennemgang og registrering af ældre fundkomplekser og dele af museets registreringseffektivitet.

Genstande pakkes i forløbet mere hensigtsmæssigt og kompakt, og det pakkede fylder typisk mindre efter pakning.

År	Antal m3 håndteret	Antal m3 efter pakning	Antal registreringsposter pakket
2021	338	311	36.935
2020	278	234	54.312
2019	229	162	44.439
2018	1.631	1.048	62.314
2017	429	162	32.235

Stenøkse, pakket i Ørholm. VIP-projekt 2021. Foto: Jonas Reventlow Petersen

6. Udlån

Udlån, danske og udenlandske lånere

Udlån/antal sager	2018	2019	2020	2021
Indenlandske lånere	99	61	77	101
Udenlandske lånere	59	45	45	49
I alt	158	106	122	150

Låneaktiviteten dækker både over løbende, tidsbegrænsede lån, samt langtidslån og fornyelser af ældre langtidslån.

To år med corona (2020 og 2021) og følgende museumsnedlukninger og aflysninger/udskydelse af udstillinger, både i Danmark og internationalt, har udgjort særlige udfordringer for udlånsområdet. Især kurertjeneste og transport har været berørt. Der er undervejs gjort nye erfaringer med digital overvågning af genstandsinstallation og alternativer til flytransport af genstande.

7. Samlingsrevision og egenrevision

Ekstern samlingsrevision er en påkrævet revision af museets samlinger. Revisionsudvalget sikrer, at der gennemføres et antal revisioner hvert år, således at museets 10 samlinger alle revideres hvert 5. år.

Der var i 2021 ekstern samlingsrevision på **Frilandsmuseet** og **Frihedsmuseet**. Rapporten med bilag jrn.nr. 21/02538.

Revisionsrapporten beskriver i hovedtræk de svage punkter og mangler, som blev påtruffet under revisionen.

Frilandsmuseet fik karakteren: **Tilfredsstillende**

Frihedsmuseet fik karakteren: **Ikke helt tilfredsstillende**

Egenrevision på Nationalmuseet 2021

Hver samlingshavende enhed gennemgår desuden i en intern revision minimum 60 udvalgte genstandsnumre i en pladskonstaterende samlingsrevision hvert år.

7 samlinger gennemførte i 2021 stikprøverevision. 3 samlinger lavede gennemgribende revisioner og opdatering af placeringsoplysninger.

Egenrevision	Danmarks Oldtid	Danmarks Middelalder og Renæssance	Danmarks Nyere Tid	Musik-Museet	Etnografisk Samling	Antiksamlingen	Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	Frihedsmuseet	Krigshistorisk Samling	Frilandsmuseet
Gennemgåede genstandsnumre	VIP-projekt	697	76	67	74	Luristan-registrering	1475	102	Våbenrevision	40
TS-status (Til Stede)		696	73	67	74		1466	99		40
ITS-status (Ikke Til Stede)		1	3				9	3		

For Danmarks Oldtid og Antiksamlingen gjaldt VIP-projektet som egenrevision i 2021. Flere tusind genstande blev kontrollerede op imod placering og registreringsoplysninger. Se VIP-projekt, afsnit 5a.

For Antiksamlingen indgik Luristan-registreringen i VIP-projektet. Flere tusind genstandsposter blev reviderede og tilføjet placeringsoplysninger.

På Krigshistorisk Samling gennemførtes en omfattende samlingsrevision af Krigshistorisk Samlings og Frihedsmuseets moderne håndskydevåben i samarbejde med Rigspolitiet. Påbegyndt i 2020, afsluttet 2021.

8. Sikring imod brand, tyveri og hærværk

Der er udarbejdet værdiredningsplaner for en række af museets udstillingssteder: Frøslevlejrens Museum, Klunkelejligheden, Kongernes Jelling, Krigsmuseet, Frihedsmuseet og Prinsens Palais. Arbejdet fortsætter i 2022. Der er indkøbt materiel til brug for værdiredning.

TV- overvågningssystemet (TVO) på Krigsmuseet (Lange Tøjhus) er under modernisering i 4. kvartal 2021 og arbejdet forventes afsluttet i 1. kvartal 2022. Herudover er indbrudsalarmer (AIA) på Krigsmuseet, under teknologisk opgradering og forventes afsluttet i 1. kvartal 2022.

I Prinsens Palais er en række af museets vagtbetjente ved at gennemgå "Hjælperøgdykkeruddannelse" således vagtbetjentene kan assistere Hovedstadens Beredskab i en brandsituation, hvor det kan være særdeles problematisk for brandmandskabet, at finde rundt i bygningerne. Hovedparten af museets vagtbetjente forventes at være fuldt uddannede i løbet af 2. kvartal 2022.

9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger

Nationalmuseet udskiller genstande fra samlingen efter gældende regler i dialog med Slots- og Kulturstyrelsen og efter tilladelse fra kulturministeren.

I 2021 opnåede Nationalmuseet Kulturministeriets tilladelse til udskillelse i 4 sager.

Enhed	Sag	Antal	Jrn. nummer	Aftager
NTVK (Krigshistorisk Samling)	Løse og ukurante uniformsdele	741	20/00025	Kassation
NTVK (Krigshistorisk Samling)	Genstande fra Søværnet	118	20/00025	5 genstande til Marstal Søfartsmuseum - øvrigt til kassation
NTVK (Etnografisk Samling)	Div. udokumenteret etnografika og souvenirs	38	20/01868	Kassation
MRN (Danmarks Middelalder og Renæssance)	Samlet skibsfund med tilhørende løsfund	1 fundkompleks	Skuldelev 19/03288	Vikingskibsmuseet Skuldelev
I alt:		+ 900		

10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet

Indlevering af fund til danefævurdering er stigende, og sagsbehandlingstiden fra fundindlevering på Nationalmuseet til afsluttet sag er nu på omkring 2,6 år i gennemsnit.

I 2021 blev der indleveret **30.633** fund til danefævurdering til Nationalmuseet mod 7.703 fund i 2020. I alt blev **10.369** genstandsnumre registreret i museets genstandsbaser som danefæ i 2021 mod genstandsnumre 12.007 i 2020.

Det højere fundindtag i 2021 skyldes stigende detektoraktivitet i Danmark, samt indleveringen af flere lokalmuseers opsamling efter corona-nedlukninger i 2020 og tidligt i 2021.

Det forventes, at et højt fundindtag stadig vil gøre sig gældende, både på lokalmuseerne og Nationalmuseet over de næste år.

Fund indleveret til vurdering

Årgang	Antal fund	Antal sager
2021	30.633	3.959
2020	7.703	981
2019	8.537	972
2018	17.386	2.463

Sagsbehandling af danefæ

Årgang	Antal breve udsendt	Antal sager indjournaliserede
2021	2.339	2.121
2020	2.621	3.625
2019	2.558	4.652
2018	2.069	1.793

Registrering af danefæ

I tabellen nedenfor ses antallet af fund, der er indført i museets baser/protokoller som danefæ.

Samling	Antal danefæ 2019	Antal danefæ 2020	Antal danefæ 2021
Danmarks Middelalder og Renæssance	1.111	697	1.184
Danmarks Oldtid	4.458	3.180	3.326
Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	9.460	8.130	5.859
I alt	15.029	12.007	10.369

Udbetaling af danefægødtgørelse

Tabellen nedenfor viser den samlede udbetaling af danefægødtgørelser i de seneste tre år.

2019	2020	2021
Kr. 4.951.535	Kr. 8.062.285	Kr. 6.266.095

Sagsbehandlingstid i måneder

	Almindelige sager	Kviksager
2021	35,3	26,6
2020	42	25,9
2019	43,9	27,1
2018	43,4	23

Efterslæb i Danefæsagsbehandlingen

Efterslæb på indjournalisering

Sager, der endnu ikke er registreret i museets journalsystem, og dermed endnu ikke fordelt til sagsbehandling.

Sekretariatet	Antal genstande	Antal sager (anmeldelser)
Ultimo 2021	6.487	899
Ultimo 2020	1.155	59
Ultimo 2019	17.568	1.309
Ultimo 2018	31.727	4.700

Efterslæb for udsendelse af danefæbreve og udbetaling af danefægødtgørelse.

Sekretariatet	Antal sager
Ultimo 2021	234
Ultimo 2020	465
Ultimo 2019	1.230
Ultimo 2018	511

Sager, der afventer vurdering af danefæstatus

	Møntsagsbehandling	Danmarks Middelalder og Renæssance	Danmarks Oldtid	Kviksagsbehandler
Ultimo 2021	1054	222	509	1.502
Ultimo 2021	637	279	594	1.180
Ultimo 2019	418	181	519	1.131